MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tal-31 ta' Ottubru, 2012

Citazzjoni Numru. 586/2001/1

Paul **MICALLEF**

vs

IL-KONTROLLUR TAD-DWANA u kif inhu llum magħruf Id-Direttur Ġenerali (Dwana)

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fid-9 ta' April, 2001, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-attur talab li l-Qorti (i) ssib li huwa ġarrab danni minħabba t-teħid kontra tiegħu ta' proċeduri dixxiplinari mibdija mill-imħarrek dwar reati li l-attur ma wettaqx u li mix-xiljiet dwarhom kien inħeles; (ii) tillikwida d-danni kollha li huwa ġarrab minħabba f'hekk, konsistenti fi tnaqqis fis-salarju tiegħu, telf ta' benefiċċji

(bħal *shift allowances*, *allowance* għall-Ħdud u festi pubbliċi, telf ta' sahra u oħrajn) u spejjeż dwar ħlas tal-avukati fil-proċeduri kriminali; u (iii) tikkundanna lill-imħarrek iħallsu d-danni hekk likwidati. Talab ukoll l-ispejjeż u l-imgħaxijiet legali;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-imħarrek fit-12 ta' Ottubru, 1998, li biha l-imħarrek laqa' billi, b'mod preliminari, qal li l-azzjoni ma tiswiex għaliex ma fissirx b'mod ċar u li jinftiehem l-oġġett tat-talba tiegħu u jiġifieri jekk kienx qed jitlob id-danni talli nħeles mill-akkużi kriminali miġjuba kontrih jew talli l-imħarrek kien mexxa kontrih b'mala fidi. Fil-mertu, laqa' billi qal li l-ebda waħda mit-talbiet tal-attur ma hija mistħoqqa. Huwa ċaħad li wettaq xi aġir illeċitu fil-konfront tal-attur jew li nieda xi proċeduri kontrih b'mod abbużiv u saħaq li mexa għal kollox ma' dak li jippreskrivu r-regolamenti li dak iż-żmien kienu fis-seħħ[1]. Dwar it-tieni talba, qal li għalkemm huwa minnu li l-attur kien interdett mis-servizz pubbliku, kull parti mis-salarju, *bonus* statutorju u *income supplement* li nżammet sakemm dam hekk interdett intraddet lura lilu fis-sħiħ meta raġa' ddaħħal lura fis-servizz hekk kif inqatgħu l-kawżi kriminali kontrih. Minbarra dan, l-attur ingħata b'mod retroattiv kull promozzjoni li kellu jedd għaliha matul iż-żmien kollu li damu għaddejjin il-proċeduri kriminali, magħduda ż-żidiet fl-iskala tas-salarju li għalihom l-attur sata' kien intitolat. Żied jgħid li l-attur ma kellu l-ebda jedd għas-sahra, *shift allowances*, u *allowances* għall-Ħdud u festi pubbliċi fejn huwa ma wettaqx xogħol f'dawk iċ-ċirkostanzi u b'hekk ma setax jippretendi ħlas għal xogħol li ma wettaqx, iżda fejn fil-fatt wettaq dak ix-xogħol ta' sahra jew fi btajjel u Ħdud, huwa tħallas xorta waħda, minkejja li kienu għadhom għaddejjin il-proċeduri kriminali kontrih. Temm jgħid li ma kellux iħallas l-ispejjeż li l-attur nefaq biex qabbad avukat jidher għalih fil-proċeduri kriminali, ladarba dawn ma kinux proċeduri abbużivi u tmexxew "fuq bażi oġġettiva tal-fatti";

[1] Dak iż-żmien kienu fis-seħħ ir-Regolamenti tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku (Proċedura u Dixxiplina), 1977. Dawn inbidlu bl-A.L. 186 tal-1999 (L.S. Kost. 03), b'seħħ mill-1.2.2000, u għalhekk wara ż-żmien milqut mill-azzjoni attriċi tal-lum

Rat id-degriet tagħha tat-30 ta’ Mejju, 2001[2], li bih ordnat lill-attur ifisser b’nota l-bażi tal-azzjoni tiegħu dwar il-proċeduri dixxiplinari mibdijin kontrih;

Rat id-dikjarazzjoni magħmula waqt is-smigħ tal-4 ta’ Ottubru, 2001[3], li biha l-imħarrek ma baqax jinsisti aktar dwar l-ewwel eċċezzjoni preliminari tiegħu;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet;

Rat in-Nota ta’ Sottomissjonijiet imressqa mill-attur fit-28 ta’ Diċembru, 2005[4];

Rat in-Nota ta’ Sottomissjonijiet imressqa mill-imħarrek fit-28 ta’ April, 2006[5], bi tweġiba għal dik tal-attur;

Semgħet it-trattazzjoni ulterjuri estensiva tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degrieti li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għad-danni mnissla minn teħid ta’ proċeduri dixxiplinari dipartimentali wara akkużi ta’ twettiq ta’ reat minn uffiċjal pubbliku. L-attur huwa fizzjal fid-Dipartiment tad-Dwana u kien mixli bi tqwettiq ta’ reati. Kienu nbdew proċeduri kontrih u, sakemm dam għaddej iż-żmien tal-imsemmija proċeduri, kien interdett mix-xogħol għal xi żmien b’paga sħiħa, u mbagħad wara, meta kien raġa’ ġie interdett għal żmien ieħor, kien tħallas nofs paga. Hu dejjem ċaħad li għamel xi ħaġa ħażina. Billi huwa ma nstabx ħati mix-xiljiet li tressqu kontrih quddiem il-Qorti Kriminali, huwa jrid li l-imħarrek jagħmel tajjeb għat-telf kollu li ġarrab fi tnaqqis ta’ paga, telf ta’ benefiċċji

[2] Paġ. 16 tal-proċess
[3] Paġ. 193 tal-proċess
[4] Paġġ. 337 – 346 tal-proċess
[5] Paġġ. 350 – 7 tal-proċess

li kien ikun intitolat għalihom li kieku ma kienx sospiż mix-xogħol, telf ta' sahra, u rifużjoni tal-ispejjeż legali li ħareġ biex iddefenda l-każ tiegħu quddiem il-Qrati;

Illi għal din l-azzjoni, l-imħarrek laqa' billi, b'mod preliminari, qal li l-azzjoni ma tiswiex għaliex ma fissirx b'mod ċar u li jinftiehem l-oġġett tat-talba tiegħu u jiġifieri jekk kienx qed jitlob id-danni talli nħeles mill-akkużi kriminali miġjuba kontrih jew talli l-imħarrek kien mexxa kontrih b'mala fidi. Fil-mertu, laqa' billi qal li l-ebda waħda mit-talbiet tal-attur ma hija mistħoqqa. Huwa ċaħad li wettaq xi aġir illeċitu fil-konfront tal-attur jew li nieda xi proċeduri kontrih b'mod abbużiv u saħaq li mexa għal kollox ma' dak li jippreskrivu r-regolamenti li dak iż-żmien kienu fis-seħħ. Dwar it-tieni talba, qal li għalkemm huwa minnu li l-attur kien interdett mis-servizz pubbliku, kull parti mis-salarju, *bonus* statutorju u *income supplement* li nżammet sakemm dam hekk interdett intraddet lura lilu fis-sħiħ meta raġa' ddaħħal lura fis-servizz hekk kif inqatgħu l-kawżi kriminali kontrih. Minbarra dan, l-attur ingħata b'mod retroattiv kull promozzjoni li kellu jedd għaliha matul iż-żmien kollu li damu għaddejjin il-proċeduri kriminali, magħduda ż-żidiet fl-iskala tas-salarju li għalihom l-attur sata' kien intitolat. Żied jgħid li l-attur ma kellu l-ebda jedd għas-sahra, *shift allowances*, u *allowances* għall-Ħdud u festi pubbliċi fejn huwa ma wettaqx xogħol f'dawk iċ-ċirkostanzi u b'hekk ma setax jippretendi ħlas għal xogħol li ma wettaqx, iżda fejn fil-fatt wettaq dak ix-xogħol ta' sahra jew fi btajjel u Ħdud, huwa tħallas xorta waħda, minkejja li kienu għadhom għaddejjin il-proċeduri kriminali kontrih. Temm jgħid li ma kellux iħallas l-ispejjeż li l-attur nefaq biex qabbad avukat jidher għalih fil-proċeduri kriminali, ladarba dawn ma kinux proċeduri abbużivi u tmexxew "fuq bażi oġġettiva tal-fatti";

Illi l-imħarrek irtira l-ewwel eċċezzjoni preliminari tiegħu waqt is-smigħ tal-4 ta' Ottubru, 2001[6], għalkemm fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu[7] jidher li nesa d-dikjarazzjoni tiegħu u raġa' ttrattaha daqslikieku dik l-eċċezzjoni kienet għadha fis-seħħ. Minħabba li d-dikjarazzjoni magħmula

[6] Paġ. 193 tal-proċess
[7] Ara paġġ. 350 – 1 tal-proċess

mill-imħarrek waqt is-smigħ tal-4 ta' Ottubru, 2001, torbot lill-istess parti fil-kawża, l-Qorti m'hijiex tqis l-ebda sottomissjoni tiegħu f'dan ir-rigward dwar l-imsemmija eċċezzjoni;

Illi mill-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża joħroġ li l-attur kien fizzjal tad-Dwana sa minn Lulju tal-1970. F'xi żmien fl-1990, l-imħarrek (aktar 'il quddiem imsejjaħ "Id-Direttur") ressaq rapport mal-Pulizija dwar imġiba kontra l-liġi min-naħa tal-attur. Qabel dak inhar, l-attur ma kellu l-ebda każ dixxiplinari fil-karriera tiegħu fid-Dipartiment[8]. L-attur kien mixli (flimkien ma' oħrajn) f'sitt proċeduri kriminali separati marbuta ma' rilaxx ta' *containers* jew *trailers* mingħajr id-dokumentazzjoni meħtieġa. F'Lulju tal-1990, id-Direttur kiteb ukoll lill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku biex din tiddeċiedi jekk, minħabba dawk il-proċeduri, kellhiex tirrakkomanda l-interdizzjoni tal-attur skond ir-Regolamenti tad-Dixxiplina tal-uffiċjali pubbliċi;

Illi dak iż-żmien l-attur kien qiegħed jaqdi l-funzjonijiet tiegħu fit-taqsima fil-Moll tal-Laboratorju, fejn kien ilu dettaljat sa mill-ewwel nofs tas-snin tmenin;

Illi, fuq id-direzzjoni tal-Kummissjoni u sakemm kienu għaddejjin il-proċeduri, l-attur kien interdett mix-xogħol b'paga sħiħa b'seħħ mit-13 ta' Ottubru[9]. Minħabba li l-proċeduri kriminali kien jidher li sejrin jieħdu t-tul, fit-13 ta' Novembru 1990[10], id-Direttur kiteb lis-Segretarju Amministrativ fi ħdan l-Uffiċċju tal-Prim Ministru biex jirrakkomanda li l-interdizzjoni tal-attur titneħħa għal raġunijiet umanitarji, u li jiddaħħal mill-ġdid fl-impieg, imma f'taqsimiet oħra fid-Dipartiment. It-talba ntlaqgħet fis-17 ta' Diċembru, 1990[11];

Illi l-attur iddaħħal jaħdem mill-ġdid mad-Dipartiment fil-21 ta' Diċembru, 1990, fit-Tarzna. Iżda, lejn il-bidu tas-sena 1991, reġgħu saru investigazzjonijiet dwar każi oħrajn li fihom ingħad li kien imdaħħal l-attur mill-ġdid. Id-Direttur reġa' kiteb lill-Kummissjoni skond ir-Regolamenti biex

[8] Xhieda ta' Franco Bruno 22.1.2004, f'paġ. 279 tal-proċess
[9] Dok "FBA", f'paġ. 232 tal-proċess
[10] Dok "FBB", f'paġ. 233 tal-proċess
[11] Dok "FBD", f'paġ. 235 tal-proċess

jirrakkomanda l-interdizzjoni tal-attur[12]. Il-Kummissjoni bagħtet tgħarrfu li kienet irrakkomandat li l-attur ikun interdett b'seħħ mill-1 ta' Marzu, 1991, b'nofs paga[13]. L-attur kien mgħarraf b'dan u nżamm milli jidħol għax-xogħol minn dak inhar;

Illi wara bdil ta' korrispondenza fuq medda ta' xhur[14], id-Direttur, fuq talba magħmula lilu mill-Uffiċċju tal-Prim Ministru fi Frar tal-1992[15], qabel li l-interdizzjoni fuq l-attur titneħħa[16]. Hekk sar fil-fatt[17] u l-attur raġa' ddaħħal jaħdem fid-Dipartiment b'seħħ mill-1 ta' April, 1992, u ntbagħat jaħdem f'taqsimiet oħra fi ħdan id-Dipartiment li tqiesu *non sensitive areas* 'il bogħod mit-taqsimiet li dwarhom kien investigat u li dwarhom kienu tressqu x-xiljiet kontrih;

Illi bejn April tal-1992 u Marzu tal-2000, intbagħat jaħdem f'taqsima tal-*Accounts*, b'xogħol klerikali bla ma tħalla jaħdem ix-xogħol skond il-grad tiegħu;

Illi b'sentenzi mogħtija fis-7 ta' April, 1997[18], fis-17 ta' April, 1998[19], l-4 ta' Mejju, 1998[20], fis-26 ta' Jannar, 1999[21] u fil-25 ta' Ġunju, 1999[22], l-attur ma nstabx ħati tal-akkużi mressqa kontrih u meħlus minn kull ħtija;

Illi wara li ngħataw is-sentenzi mill-Qorti tal-Maġistrati, l-attur ingħata b'lura l-promozzjonijiet li kien ikollu jedd għalihom matul iż-żmien li kienu għaddejjin il-proċeduri[23] u kif ukoll il-ħlas kollu ta' dak li kien inżamm matul iż-żmien tat-tieni interdizzjoni tiegħu[24];

Illi f'Mejju tal-2000, l-attur ressaq ittra uffiċjali kontra d-Direttur biex jitlobu jersaq għal-likwidazzjoni tal-ħlasijiet

[12] Dok "FBE", f'paġ. 236 tal-proċess
[13] Dok "FBG", f'paġ. 238 tal-proċess
[14] Dokti "FBH" sa "FBK", f'paġġ. 239 sa 242 tal-proċess
[15] Dok "FBL", f'paġ. 243 tal-proċess
[16] Dok "FBM", f'paġ. 244 tal-proċess
[17] Dok "FBN", f'paġ. 245 tal-proċess
[18] Dok f'paġġ. 95 sa 118 tal-proċess
[19] Dokti f'paġġ. 119 sa 144 tal-proċess
[20] Dok f'paġġ. 145 sa 163 tal-proċess
[21] Dok f'paġġ. 164 sa 171 tal-proċess
[22] Dok f'paġġ. 172 sa 185 tal-proċess
[23] Dokti "FBP" sa "FBR" u "PMS" u "PMT", f'paġġ. 247 – 9 u 311 – 2 tal-proċess
[24] Dok "FBO", f'paġ. 246 tal-proċess

pretiżi f'dak l-att ġudizzjarju. Billi dik is-sejħa ma ntlaqgħetx, l-attur fetaħ il-kawża f'April tal-2001;

Illi l-konsiderazzjonijiet legali li jsawru l-każ jitolbu li din il-kawża titqies sewwa fil-parametri li l-attur għażel li jressaqha fihom. Din hija azzjoni għad-danni u mhux waħda ta' stħarriġ ġudizzjarju. Għandu jingħad li, wara ntemmu l-proċeduri kriminali kontrih fil-Qorti tal-Maġistrati, l-attur tħallas il-paga kollha li kienet inżammitlu u kien ingħata wkoll, b'effett retroattiv, il-promozzjonijiet kollha li kien ikollu jedd għalihom li kienu ma kienx għaddej minn dawk il-proċeduri[25]. Dak li l-attur qiegħed jippretendi bħala dannu mġarrab f'din il-kawża huw l-likwidazzjoni tas-sahra li ma tħalliex jaħdem jew li tilef kemm dam barra mix-xogħol, il-ħlas ta' *allowances* matul l-istess żmien u kif ukoll il-ħlas lura tal-ispejjeż tal-avukati li kellu jħallas waqt il-proċeduri kriminali li minnhom ħareġ liberat minn kull xilja[26]. Huwa jemmen ukoll li jmissu jingħata l-imgħaxijiet fuq il-ħlasijiet (tas-salarju u żidiet mogħtija retroattivament) li ngħata wara ż-żmien;

Illi, kif ingħad, l-attur jibni l-każ tiegħu fuq il-ħtija tad-Direttur imħarrek. Dan jagħmlu l-aktar minħabba li jgħid li kien l-istess Direttur li nieda l-proċeduri u ressaq (jew ordna lil xi uffiċjal ieħor biex iressaq) rapport mal-Pulizija biex jibdew jistħarrġu l-każ li fih implikaw lilu bla ma kellu x'jaqsam xejn. L-attur jisħaq li hu mill-ewwel ċaħad li kellu x'jaqsam mal-każ jew li għamel xi ħaġa li biha sata' tefa' fuqu xi dell ta' għamil skorrett jew twettiq ta' reat. Kif isemmi fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu, l-attur jgħid li dak kollu li ġarrab ġara minħabba "d-diskrezzjoni użata ħażin tal-konvenut"[27]. L-attur jisħaq li kien jaqa' fuq id-Direttur li juri b'mod tajjeb li kellu raġunijiet tajbin biex jiġġustifikaw is-suspetti li kellu fl-attur u li kellu każ kontrih qabel ma jaqtagħha li joħroġ il-"*letter to prosecute*" u jgħaddi r-rapport lill-Pulizija. Jgħid li d-Direttur naqas għal kollox milli juri bi provi tajbin li dawk is-suspetti kienu fondati[28];

[25] Xhieda tal-attur 17.11.2004 u 20.4.2005, f'paġġ. 300, 303 u 306 tal-proċess
[26] Xhieda tiegħu 4.10.2005, f'paġ. 335 tal-proċess
[27] Paġ. 337 tal-proċess
[28] Paġ. 345 tal-proċess

Illi, min-naħa tiegħu, d-Direttur jiċħad li huwa mexa mal-attur b'mod arbitrarju jew mhux bħal missier tajjeb tal-familja. Jgħid li l-attur naqas juri kif l-imġiba tiegħu (jiġifieri, tad-Direttur) tista' b'xi mod titqies li hija waħda li tagħmlu passibbli lejn l-attur għad-danni. Għall-kuntrarju, jgħid li seħħlu juri kif il-passi kollha li ħa kienu maħsuba mir-regolamenti fis-seħħ u kienu jaqgħu fil-firxa ta' l-arbitriju tiegħu bħala kap ta' Dipartiment li jsib ma' wiċċu qagħda bħal dik li ħarġet mill-istħarriġ dipartimentali li sar. B'mod partikolari, huwa jisħaq li nqeda bil-jeddijiet tiegħu fil-qies li jmiss u kif irid l-artikolu 1030 tal-Kodiċi Ċivili. Għalhekk, jgħid li l-azzjoni attriċi ma tistax tirnexxi u hu ma jistax jitqies ħati tal-ħsara li l-attur jgħid li ġarrab minħabba dak l-użu;

Illi l-Qorti tibda biex tqis li huwa minnu li l-attur inħeles minn kull waħda mix-xiljiet li tressqu kontrih quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali. Dan seħħ mhux f'każ wieħed, imma fis-sitt każijiet li tressqu kontrih. Biex ikun ingħad kollox, ma kienx l-attur waħdu li nħeles mill-akkużi, iżda l-imputati kollha f'kull wieħed mill-każijiet (magħduda dawk ta' żewġ fizzjali oħra tad-Dwana, filwaqt li fil-każ ta' uffiċjal ieħor – wieħed Roger Mifsud – dan miet waqt li kienu għaddejjin l-imsemmi proċeduri). Fis-sentenzi mogħtija, ħareġ li kien qed isir abbuż bil-ħruġ jew rilaxx mhux dokumentat ta' kontejners jew *trailers* bil-merkanzija mill-Moll tal-laboratorju, iżda fl-ebda każ ma sata' jingħad b'ċertezza min kien jaħti għal dan. Ma kienx każ iżolat ta' *container* wieħed. Ħareġ ukoll li, wara li ġraw il-każijiet li dwarhom kienu mixlija l-attur u oħrajn, id-Dipartiment nieda proċeduri ġodda ta' kif isiru l-kontrolli biex ikun hemm inqas kumplikazzjonijiet u iżjed kontabilita' dwar ir-rilaxx ta' *containers* u *trailers*;

Illi l-attur jislet dawn iċ-ċirkostanzi bħala raġuni biex jargumenta li d-Direttur inqeda b'mod ħażin mid-diskrezzjoni tiegħu, kemm biex iwaħħal fih bħala wieħed mid-dipendenti tiegħu li kien imdaħħal fl-irregolaritajiet li bdew ħerġin u kif ukoll fir-rakkomandazzjoni tiegħu li jipproponi li l-attur ikun interdett. Huwa jgħid ukoll li dan l-użu ħażin tad-diskrezzjoni ġab miegħu l-effett dirett tat-telf

kollu mġarrab minnu. Il-Qorti tqis li l-kejl tajjeb tal-użu tad-diskrezzjoni ma jsirx biss billi wieħed jara x'kien l-eżitu tal-proċeduri kriminali meħuda kontra l-attur. Dan qiegħed jingħad għaliex it-tnedija tal-investigazzjoni u t-teħid tal-proċeduri min-naħa tal-Pulizija Eżekutiva ntwera li ma kinux frott ta' akkaniment fieragħ dwar ġrajjiet mistħajla. Dak li ħareġ mill-investigazzjoni dipartimentali kien il-kxif ta' nuqqasijiet u egħmejjel li tassew kienu qegħdin jiġru u li tassew kienu qegħdin isiru bi ksur tal-liġi. Għalhekk, biex wieħed jara jekk id-direttur inqediex sewwa bid-diskrezzjoni tiegħu, wieħed irid iqis iċ-ċirkostanzi kollha li kellu quddiemu dak iż-żmien li ħa d-deċiżjonijiet tiegħu;

Illi din il-Qorti hija tal-fehma li d-Direttur mexa ma' dak li kienu jitolbu minnu r-regolamenti fis-seħħ dak iż-żmien għaċ-ċirkostanzi li kien għaddej minnhom l-attur f'dik il-ħabta. Ladarba irriżultalu li kien hemm irregolaritajiet f'taqsima tad-Dipartiment, kien marbut li jibda jistħarreġ u kien marbut ukoll li jara li l-abbuż jitwaqqaf. Bl-istess mod, fejn l-irregolarita' tieħu s-sura ta' ksur tal-liġi, jaqa' fuq id-Direttur id-dmir ukoll li jgħarraf lill-Pulizija, l-aktar fejn, bħal f'dan il-każ, jista' jkun imdaħħal ukoll xiħadd li ma kienx impjegat tad-Dipartiment[29]. L-investigazzjonijiet tal-Pulizija li baqgħu sa ma wasslu għall-ħruġ min-naħa tal-Pulizija Eżekuttiva ta' akkużi kontra l-attur (u kontra oħrajn, magħduda fizzjali oħrajn tad-Dipartiment tad-Dwana) kienu ċirkostanzi li, wara li sar ir-rapport tal-bidu, mxew indipendentement mir-rieda tad-Direttur. Id-dewmien li ttieħed biex intemmu l-proċeduri kien marbut mal-fatt li l-każijiet kienu jagħmlu parti minn investigazzjoni usa' li fiha ddaħħlu wkoll terzi persuni (importaturi) li ma kenux impjegati tad-Dipartiment, minbarra li kien meħtieġ jinkiseb tagħrif ukoll minn dipartimenti tad-Dwana minn barra minn Malta. Minħabba li l-investigazzjoni kienet tittratta wkoll dwar sistema li kien wassal biex għadd ta' *containers* jew *trailers* inħarġu minn taħt il-kontroll tad-Dwana b'mod illegali, dawn l-investigazzjonijiet kellhom tabilfors jieħdu żmien. Huwa minnu li l-Qrati tal-Maġistrati waslu għall-fehma li l-Prosekuzzjoni ma seħħilhiex tipprova x-xiljiet tagħha fl-

[29] Xhieda ta' John Mifsud 6.5.2004 f'paġ. 288 tal-proċess

ebda wieħed mill-każijiet imressqa, iżda huwa daqstant ieħor il-fatt ukoll li dawk il-Qrati għarfu u irrikonoxxew li l-ħruġ illegali tal-imsemmija *containers* u *trailers* kienet ħaġa li dwarha ma kienx hemm dubju. Fil-fehma tal-Qorti, dan ifisser li kemm ir-rapport magħmul mid-Direttur u kif ukoll l-investigazzjoni li saret mill-Pulizija u t-tmexxija tal-kawżi fil-Qorti tal-Maġistati ma kenux proċessi abbużivi. Minbarra dan, il-Prosekuzzjoni fil-każijiet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati ma kenitx immexxija mid-Direttur, iżda mill-Pulizija Eżekuttiva;

Illi l-kwestjoni li tqum minn dan kollu hi, għalhekk, jekk id-Direttur iridx iwieġeb lejn l-attur għall-ħsara li l-attur jgħid li ġarrab matul iż-żmien li kienu qegħdin jinstemgħu l-kawżi kriminali kontrih u sakemm inqatgħu bid-deċiżjoni li huwa ma kienx jaħti għall-ebda waħda mix-xiljiet mressqa kontrih;

Illi f'dan ir-rigward il-Qorti tqis li s-sanzjonijiet meħudin kontra l-attur (u sħabu) min-naħa tad-Direttur sakemm kienu mexjin il-proċeduri msemmija kienu kollha sanzjonijiet maħsuba mir-Regolamenti fis-seħħ. L-attur innifsu ma jilmenta bl-ebda mod li s-sanzjoni tal-interdizzjoni ma messhiex ittieħdet kontra tiegħu u lanqas jilminta mill-fatt li, matul it-tieni interdizzjoni, nżammlu nofs is-salarju. Il-Qorti wkoll, wara li rat id-dispożizzjonijiet tar-Regolamenti relativi, ssib li l-miżuri meħuda (dejjem fuq rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku u l-kunsens tal-Uffiċċju tal-Prim Ministru) kienu kollha jaqgħu fil-parametri ta' dak preskritt mir-Regolamenti li dak inhar kienu fis-seħħ[30]. Il-miżuri meħuda kienu deliberati mill-organi istituzzjonali kompetenti u f'ċirkostanzi li kienu ta' serjeta' u rilevanza tali li jiġġustifikaw it-teħid tal-miżuri li ttieħdu[31]. Ħareġ ukoll li l-miżuri meħuda kontra l-attur kienu miżuri li d-Dipartiment kien ilu minn żmien qabel iwettaq dwar fizzjali jew uffiċjali oħrajn tad-Dipartiment li kienu jkunu għaddejjin minn proċeduri kriminali[32];

---

[30] Reg 4(2) u 4(3) tal-A.L. 5 tal-1977
[31] Affidavit ta' Eric Serraċino f'paġġ. 254 – 5 tal-proċess
[32] Affidavit ta' John Mifsud f'paġ. 264 tal-proċess

Illi, minbarra dan, jidher li kien fuq inizzjativa tad-Direttur innifsu li, minħabba li l-proċeduri kriminali kienu qegħdin itulu, talab lill-Kummissjoni tikkunsidra kellhiex twaqqaf l-interdizzjoni tal-attur għal raġunijiet umanitarji u li dik l-ewwel interdizzjoni kienet twaqqfet. Din l-imġiba ma ssaħħaħx l-argument tal-attur li d-Direttur mexa miegħu bla kont jew b'nuqqas ta' dmir impost fuqu mil-liġi;

Illi ħareġ ukoll f'dan ir-rigward, u fi żmien qasir wara li ntemmu l-proċeduri kriminali kollha meħuda kontra l-attur, li d-Dipartiment (hawnhekk ukoll fuq rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni u l-qbil tal-Uffiċċju tal-Prim Ministru) kien irreintegra fis-sħiħ lill-attur kemm f'dak li kien id-dħul li kien inżammlu mill-ħlas tas-salarju matul iż-żmien tat-tieni interdizzjoni u kif ukoll ingħata b'effett b'lura kull promozzjoni li huwa kien sata' jingħata matul iż-żmien taż-żewġ interdizzjonijiet;

Illi, fit-tieni lok, ladarba l-azzjoni tal-lum hija waħda mibnija fuq il-kawżali tal-ħtija akwiljana u fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet li għadhom kemm saru, biex ikun jista' jingħad li persuna taħti lejn oħra għall-ħsara li ssir b'għemilha, jeħtieġ li l-persuna mġarrba turi li l-għamil kien wieħed li jikser il-liġi jew magħmul b'nuqqas jew traskuraġni fit-twettiq ta' dmir impost mil-liġi[33]. Fuq kollox, minbarra li trid turi wkoll ir-rabta bejn l-għamil u l-ħsara mġarrba bħala effett dirett, irid jintwera x'kienet il-ħsara li ġġarrbet. Fil-każ tal-lum, l-attur jgħid li għadda minn dak li għadda minħabba l-inizzjativa li ħa d-Direttur biex ipoġġih taħt investigazzjoni fuq in-nuqqasijiet li kienu qegħdin jirriżultaw fid-Dipartiment. L-attur iqis din l-inizzjativa bħala waħda diskriminatorja jew abbużiva tad-diskrezzjoni mwettqa – u, minħabba f'hekk, illegali jew abbużiva tel-jeddijiet tiegħu – għaliex għażlet lilu minn uħud oħrajn minn sħabu li, bħalu, kienu jagħmlu dmirijiet fit-taqsimiet fejn kienu qegħdin jirriżultaw l-abbużi u li kontra tagħhom l-istess Direttur deherlu li ma kellux jindaga wkoll;

Illi l-Qorti hija tal-fehma li d-diskrezzjoni mwettqa mid-Direttur kienet waħda li tagħtih firxa wiesgħa fil-mod li bih

[33] Artt. 1032(1) u 1033 tal-Kap 16

kien imexxi d-Dipartiment. Ir-raġuni li wasslitu biex jirrapporta lill-attur (u tnejn oħra minn sħabu) kienet ir-riżultat ta' stħarriġ li sar minn dokumenti tad-Dipartiment innifsu. L-istess jista' jingħad dwar id-diskrezzjoni mwettqa minnu dwar liema taqsima kellu jintbagħat jaħdem fiha l-attur sakemm jingħalqu l-każijiet li kienu tressqu kontrih. Huwa minnu li l-attur imaqdar dan l-istħarriġ li huwa jgħid li sar minn "żewġ tfajliet *student workers*"[34] u li, fl-ebda waqt li kien għaddej dak l-istħarriġ ma ntalab jagħti l-verżjoni tiegħu. Iżda l-mistoqsija li toħroġ minn dan kollu hi jekk kemm-il darba l-attur seħħlux juri li dik id-diskrezzjoni kenitx imwettqa tassew b'mod diskriminatorju jew abbużiv. Il-Qorti, wara li fliet b'reqqa l-atti kollha tal-kawża, ma ssibx li l-attur seħħlu tabilħaqq jipprova dan kollu;

Illi huwa stabilit li biex jitqies jekk awtorita' wettqitx b'mod raġonevoli d-diskrezzjoni mogħtija lilha bis-saħħa ta' xi liġi, irid jintwera li dik l-awtorita' mxiet ma' dak li kellha jew messha tagħmel u mhux biss ma' dak li setgħet tagħmel[35]. Dan ifisser li l-kejl ta' r-raġonevolezza jkun wieħed oġġettiv marbut maċ-ċirkostanzi fattwali li fihom dik l-istess diskrezzjoni titwettaq[36]. Fid-dawl taċ-ċirkostanzi li jissemmew aktar qabel f'din is-sentenza, l-Qorti ma ssibx li d-Direttur inqeda b'mod irraġonevoli bid-diskrezzjoni li tagħtih il-liġi jew li mexa mal-attur b'mod mhux raġonevoli;

Illi l-attur jgħid ukoll li d-diskrezzjoni tad-Direttur twettqet b'mod diskriminatorju bi ħsara għalih. F'dan ir-rigward, huwa jgħid li d-Direttur ittratta miegħu b'mod differenti minn kif ittratta lil impjegat ieħor tad-Dipartiment – wieħed Henry Cassar – li, minkejja li wkoll kien taħt investigazzjoni u li kontrih ukoll kienu qegħdin jitmexxew proċeduri kriminali, tħalla jaħdem f'taqsima tad-Dipartiment li l-attur ma tħalliex jaħdem fiha u li x-xogħol fiha kien jintitolah (kif intitola lill-imsemmi Cassar) għall-ħlas ta' sahra sostanzjali, ħlas ta' *allowances* u benefiċċji oħra li l-attur kien imċaħħad minnhom sakemm dam

---

[34] Affidavit tiegħu f'paġ. 20 tal-proċess
[35] H.W.R. Wade & C.F. Forsyth, *Administrative Law* (10[tth]. Edit), pġ. 295
[36] App. Ċiv. **27.3.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***Carmelo Dingli et vs Kontrollur tad-Dwana et***

jaħdem fit-taqsimiiet l-oħra li ntbagħat jaħdem fihom. L-attur iżid jgħid li t-trattament li ngħata Cassar kien ukoll fi żmien meta l-proċeduri kontra Cassar kienu għadhom pendenti, filwaqt li, fil-konfront tiegħu (jiġifieri, tal-attur), xorta waħda ma reġax intbagħat jaħdem fit-taqsima li minnha kien tneħħa, minkejja li l-proċeduri kriminali kienu ntemmu bla ma kien misjub ħati;

Illi dwar dan l-ilment tal-attur, mill-provi[37] joħroġ li tassew li l-impjegat l-ieħor ntbagħat jaħdem f'taqsima li għandha x'taqsam ma' dħul ta' merkanzija (it-taqsima tal-*baggage room* li twettaq xogħol dwar id-dħul u l-ħruġ tal-passiġġieri mill-Port), minkejja li ma kenitx l-istess taqsima li fiha kien jaħdem qabel (dik tal-merkanzija li tinħatt jew titgħabba mill-bastimenti merkantili). Ħareġ ukoll li, filwaqt li l-attur kellu żewġ fażijiet ta' interdizzjoni, Cassar kien interdett darba waħda biss (fl-istess żmien li kienet għaddejja t-tieni interdizzjoni tal-attur), u sal-istess żmien li kienu għaddejjin il-proċeduri kontra l-attur, kemm hu u kif ukoll Cassar kienu tneħħew mit-taqsima li kienu fiha u ntbagħtu fl-istess taqsimiet[38]. Kien biss wara li ntemmu l-akkużi kontra l-attur u fil-mori ta' din il-kawża (u, milli jidher, kienu għadhom pendenti dawk kontra Cassar) li Cassar intbagħat jaħdem fis-*Sea Passenger Terminal*, filwaqt li l-attur inżamm jaħdem fit-taqsima tal-*Accounts*;

Illi l-Qorti tifhem l-ilment tal-attur, imma ma tqisx li dan kien wieħed diskriminatorju. Biex ikun hemm lok għal diskriminazzjoni, jrid jintwera (minn min iressaq l-ilment) li żewġ persuni jew aktar f'qagħda simili ngħataw trattament differenti li, fil-każ ta' wieħed jew aktar minnhom, kienu agħar minn dak li ngħata lill-oħrajn. Minbarra dan, biex isseħħ tassew id-diskriminazzjoni, ġeneralment jeħtieġ jintwera li t-"trattament agħar" ikun minnu nnifsu wieħed abbużiv jew bi ksur ta' xi jedd tal-persuna li tkun hekk imċaħħda. Fuq kollox, wieħed irid jagħraf bejn trattament li jiddiskrimina kontra persuna minn trattament li ma jagħtix privileġġ pretiż[39];

---

[37] Xhieda ta' l-attur 17.11.2004 u ta' Alfred Cappello 6.5.2004, f'paġġ. 302 – 3 u 295 tal-proċess
[38] Dok "KD5", f'paġ. 331 tal-proċess
[39] Ara, per eżempju, P.A. GCD **26.3.2012** fil-kawża fl-ismijiet ***Maureen Scicluna vs Awtorita' dwar it-Trasport ta' Malta et*** (mhix appellata)

Illi mill-eżami tal-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża, ma jirriżultax li Cassar intbagħat jaħdem fil-*Passenger Sea Terminal* qabel ma nqatgħu l-kawżi kriminali li fihom hu kien mixli flimkien mal-attur. Sakemm damet fuqu l-interdizzjoni, jidher li ntbagħat jaħdem fl-istess taqsimiet li fihom kien intbagħat jaħdem l-attur. Intwera wkoll li t-trattament li ngħata lill-attur sakemm dam interdett kien it-trattament li ngħata fizzjal ieħor (Mario Attard) li miegħu kien mixli fl-investigazzjoni;

Illi l-fatt li s-superjuri tal-attur għażlu li jibgħatuh jaħdem f'taqsima partikolari tad-Dipartiment jew li tħalla f'dik it-taqsima wara li ntemmu l-proċeduri kriminali kontra tiegħu lanqas ma tista' titqies, waħdeha, bħala deċiżjoni diskriminatorja. It-tqassim ta' xogħol fi ħdan kull Dipartiment hija waħda mis-setgħat mogħtija lil kull Direttur u tqassim bħal dak jaqa' fid-diskrezzjoni tiegħu li jibgħat f'dipartiment dawk il-ħaddiema li jidhirlu li jkunu l-aktar maqtugħa għal xogħol partikolari. Fil-każ tal-lum, jidher li matul iż-żmien li kien għaddej il-proċess fil-Qrati tal-Maġistrati kontra l-attur, l-istruttura u l-proċeduri interni fi ħdan id-Dipartiment tad-Dwana kienu għaddejjin minn bidla qawwija minħabba li kienu ssaħħu l-proċeduri dwar ir-rilaxx tal-merkanzija u dan ġab ukoll bidliet fil-pratiki tax-xogħol li talbu bdil tal-personal. Fi kliem ieħor, mill-provi ħareġ ukoll li ma kien hemm xejn x'juri li l-attur kien sejjer jinżamm fit-taqsima li kien fiha meta ngħata l-interdett ukoll kieku ma kenux ittieħdu kontrih proċeduri dixxiplinari;

Illi fir-rigward ta' dawn il-konsiderazzjonijiet kollha u fit-tielet lok, xieraq jingħad li huwa wkoll prinċipju aċċettat fil-qasam tal-ħtija akwiljana li mhux kull ħsara li sseħħ bl-għamil ta' persuna tagħti lill-persuna mġarrba r-rimedju tar-risrċiment tad-danni. Fuq is-saħħa tal-massima *qui suo jure utitur neminem laedere videtur*, ikun jeħtieġ li l-parti mġarrba turi b'aktar qawwa li l-ħsara minnha mġarrba minħabba l-għamil ta' min kien qed jinqeda minn dritt tiegħu kienet ħsara li jistħoqqilha tingħata kumpens[40],

[40] Ara, P.A. RCP **31.5.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Cammast Ltd vs Joseph E. Gauċi et*** u P.A. RCP **30.5.2002** fil-kawża fl-ismijiet ***Yorkie Clothing Industry Ltd vs Dr Lilian Calleja Cremona***

u f'kull każ trid turi li l-ħsieb tal-persuna l-oħra kien li jmexxi b'mod abbużiv u vessatorju[41];

Illi fir-raba' lok, id-danni li l-attur jippretendi f'din l-azzjoni tiegħu jikkonsistu fit-telf ta' xogħol b'sahra u telf ta' *allowances* li għalihom hu kien ikun eliġibbli li kieku tħalla jaħdem fit-taqsima li kien jaħdem fiha qabel ma kien interdett l-ewwel darba. Huwa minnu li l-attur inżamm jaħdem f'taqsima partikolari "mhux sensittiva" wkoll wara li ntemmlu ż-żmien tat-tieni interdizzjoni[42], iżda huwa daqstant ieħor il-fatt li, għal bosta snin wara li tneħħiet it-tieni interdizzjoni, l-proċeduri kriminali kontra l-attur kienu għadhom ma ntemmux. Hekk kif intemmu, l-attur ingħata dak kollu li kien jistħoqqlu (magħduda pagi miżmuma, promozzjonijiet u żidiet relattivi) b'effett retrospettiv. Ħareġ ukoll li, fl-istess żmien bejn April tal-1992 u Marzu tal-2000, l-attur kien intalab u fil-fatt wettaq xogħol ta' sahra li għalih tħallas ukoll[43]. Għalkemm l-attur innifsu jistqarr dan ukoll, jilminta li l-ammont ta' sahra li kien jingħata f'dik it-taqsima kien wieħed ħafna anqas minn dak li kien jingħata fix-xogħol fil-Moll tal-Laboratorju[44];

Illi f'dan ir-rigward, il-Qorti jkollha tqis li d-danni li l-attur qiegħed jippretendi jaqgħu taħt żewġ kategoriji: u jiġifieri (i) dawk dwar telf ta' sahra u telf ta' *allowances* u (ii) dawk dwar rifużjoni ta' ħlasijiet ta' servizzi mogħtijin lilu mill-avukati li qabbad biex jidhru għalih fil-proċeduri kriminali. Dwar l-ewwel kategorija, l-Qorti tqis li hija marbuta mad-dispożizzjonijiet tar-regolamenti fis-seħħ fiż-żmien relattiv. Dawk ir-regolamenti jipprovdi għar-radd lura lill-impjegat li jkun interdett tas-salarju[45] li jkun inżammlu matul iż-żmien tal-istess interdizzjoni. Ir-regolamenti ma jitkellmu dwar l-ebda sura oħra ta' kumpens, wisq anqas tal-ħlas ta' mgħaxijiet jew ħlas għal servizzi li setgħu ngħataw imma ma ngħatawx mill-uffiċjal pubbliku li jkun. Dwar it-tieni kategorija, l-Qorti tqis li ladarba ma sabitx li d-Direttur kien mexa b'mod irraġonevoli mal-attur fit-twettiq tad-

[41] P.A. TM **18.9.2002** fil-kawża fl-ismijiet ***John Żarb vs Port Cottonera Ltd***
[42] Xhieda ta' Franco Bruno 22.1.2004, f'paġ. 278 tal-proċess
[43] Xhieda ta' Simone Paċe 15.1.2004, f'paġ. 267 tal-proċess
[44] Xhieda tiegħu 20.4.2005, f'paġ. 307 tal-proċess
[45] Fir-Reg. 2 tal-A.L. 5 tal-1977 imfisser bħala "*is-salarju bażi jew, skond il-każ, il-paga bażi*" (l-istess tifsira nżammet fir-Reg. 2 tal-A.L. 186 tal-1999)

diskrezzjoni mogħtija lilu bħala kap dipartimentali fid-dawl taċ-ċirkostanzi kollha li kienu għaddejjin dak iż-żmien, jiġi li n-nefqiet li l-attur daħal għalihom biex jingħata difiża xierqa fil-proċeduri kriminali li tnedew kontrih ma jistgħux jitqiegħdu f'ħoġor l-istess Direttur, għaliex tonqos ir-rabta kawżali bejn dik l-imġiba tad-Direttur u dik in-nefqa;

Illi għalhekk, il-Qorti tasal għall-fehma li l-ewwel talba tal-attur ma tistax tintlaqa' għaliex ma ntweriex tajjeb biżżejjed u kif trid il-liġi li l-ħsara li ġarrab l-attur kienet ir-riżultat ta' xi mġiba abbużiva jew illegali tad-Direttur li għaliha hu jaħti fil-konfront tal-attur. Ifisser ukoll li ż-żewġ talbiet l-oħra tal-attur ukoll ma jistgħux jintlaqgħu, minħabba li huma konsegwenzjali għall-ewwel talba;

Illi fl-aħħarnett irid jingħad li, f'dawn l-aħħar żminijiet, u għalhekk fiż-żmien li l-kawża kienet imħollija għas-sentenza, seħħet bidla fl-isem u d-desinjazzjoni tal-Kontrollur imħarrek. Illum il-ġurnata huwa sar jissejjaħ "Direttur Ġenerali (Dwana)". Is-setgħat u l-funzjonijiet li kellu l-Kontrollur baqgħu l-istess li hu mistenni jwettaq id-Direttur Ġenerali;

Illi għall-finijiet tal-artikolu 175(3) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, ladarba l-ebda parti ma dehrilha li kellha tressaq talba formali f'dan ir-rigward, qiegħda tordna li l-'okkju' tal-kawża jkun jirrifletti din il-bidla billi, wara isem l-imħarrek jiżdiedu l-kliem "u kif inhu llum magħruf Id-Direttur Ġenerali (Dwana)". Din iż-żieda la qiegħda tolqot it-talbiet fil-mertu u lanqas l-eċċezzjonijiet tal-imsemmi mħarrek fil-mertu, imma qiegħda ssir biss għall-finijiet ta' integrazzjoni tal-ġudizzju;

Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiċħad l-ewwel talba attriċi billi ssib li l-attur ma weriex tajjeb biżżejjed li l-imħarrek jaħti għall-ħsara mġarrba minnu minħabba l-proċeduri kriminali li għadda minnhom u li minnhom kien liberat;

Tiċħad it-talbiet attriċi l-oħrajn għaliex huma konsegwenzjali għall-ewwel talba;

Tilqa’ l-eċċezzjonijiet tal-imħarrek fil-mertu; u

Tikkundanna lill-attur iħallas l-**ispejjeż tal-kawża**

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------